

УДК 792.8(477.87)(092)

*Ярослав САПЕГО, аспірант/асистент
кафедри режисури та хореографії
Львівського національного університету
імені Івана Франка*

ОЛЕГ ГОЛДРИЧ ЯК ЗБЕРІГАЧ ФОЛЬКЛОРНИХ ТАНЦЮВАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ ПРИКАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Одним із напрямів дослідження є вивчення сценічно-творчого досвіду танцювальної культури різних регіонів України, адже саме він відіграє важливу роль у збереженні традиційних форм народно-сценічного танцю та створенні нових його варіацій. Особлива увага приділяється творчій діяльності видатних балетмейстерів, які працювали в різних регіонах країни та зробили значний внесок у розвиток хореографічного мистецтва. Їхні роботи стали основою для формування унікального танцювального стилю кожного регіону та забезпечили збереження й подальше вдосконалення народної хореографії.

Вивчення регіональних особливостей та внеску окремих митців дозволяє науковцям досягти глибшого розуміння розвитку українського хореографічного мистецтва, а також зберегти і популяризувати культурно-мистецькі надбання на національному та міжнародному рівнях.

Ключові слова: *танець, балетмейстер, фольклор, етнос, художній образ, хореографія.*

Народне танцювальне мистецтво Прикарпаття займає фундаментальне вагоме місце в українському хореографічному мистецтві, адже воно яскраво та колоритно відображає культуру, побут та традиції етнографічних груп. Танцювальний доробок вирізняється своїми унікальними особливостями, які надають неймовірної багатогранності та відрізняють від танців інших регіонів.

Однією з основних ознак прикарпатських танців є стриманість рухів та планомірна побудова малюнків, які створюють враження чіткої організації та структурованості. Для цього стилю характерні прості та лаконічні рухи, часто з акцентом на притупування, що підкреслюють ритмічність та динаміку танцю. Під час виконання рухів танцівники демонструють поєднання граціозності з твердістю, що відображає дух і силу місцевих жителів. Ритмопластичні особливості танців Прикарпаття включають чіткі акценти, різкі зміни ритму та невеликі, але виразні кроки.

Костюми відіграють важливу роль у народних танцях Прикарпаття, адже вони не лише доповнюють танцювальні рухи, але й відображають особливості традиційного одягу того чи іншого етнічного угруповання. Для танців характерне використання костюмів із домінуванням темних і яскравих кольорів, оздоблених вишивкою, що акцентує увагу на багатстві культурної спадщини регіону. У чоловічих костюмах часто використовуються смушкові шапки та широкі пояси, а жіночі наряди включають вишиті сорочки, запаски та яскраві хустки, які додають барвистості та урочистості танцювальному дійству. Питання про характерні та стилістичні особливості Гуцульщини розглядається в роботі Р. Береста та Р. Кундиса «Стародавня та сучасна народна хореографія Гуцульщини».

Багато видатних балетмейстерів та хореографів, вивчали та досліджували танцювальну спадщину Прикарпаття. Вони записували, фіксували а потім втілювали автентичний танцювальний доробок за сценічними канонами. Одним із найвідоміших хореографів Прикарпаття, який залишив після ґрунтовний пласт, яким зараз користуються молоді фахівці зі сфери українського народно-сценічного танцю це – О. Голдрич [2, с. 54].

Видатний митець О. Голдрич відіграв надзвичайно важливу роль у збереженні та популяризації танцювально-пісенного фольклору Прикарпаття. Завдяки своїй наполегливій роботі, глибоким знанням місцевих традицій і любові до рідного краю, йому вдалося зібрати, систематизувати та передати майбутнім поколінням унікальні зразки Прикарпатської народної хореографії та пісенної творчості цього регіону.

Як балетмейстер він ретельно вивчав особливості танцювальної культури Прикарпаття, зберігаючи автентичні ритми, рухи, костюми та манеру виконання. Його дослідження охоплювали не лише традиційні танцювальні форми, але й пісенний фольклор, який є невіддільною частиною танцювальних виступів. Це дозволило йому створити цілісне уявлення про місцеву культуру, яке він згодом втілював у своїх творчих проектах і виступах.

О. Голдрич залишив значний внесок у розвиток українського народно-сценічного мистецтва, адже його творчість стала важливою частиною національної культурної спадщини. Завдяки його зусиллям, танцювально-пісенний фольклор Прикарпаття продовжує жити й сьогодні, передаючи наступним поколінням багатий духовний і мистецький досвід українського народу. Найцікавіша сторінка мистецького-творчого життя О. Голдрича відбувалась в ансамблі народного танцю «Черемош», де він був на посаді балетмейстера з 1965 року по 1983 рік.

Серед найвідоміших хореографічних творів О. Голдрича можна виділити такі постановки, як «Свято в Карпатах» (вокально-хореографічна композиція), «Дружба народів» (танцювальна сюїта), «Сюїта польських танців», «Великодні забави», а також танці «Весела верховинська», «Карічка», «Гей, піду я на Черемош», «Парубоцький буковинський» та інші колоритні твори. Ці хореографічні постановки відзначаються автентичністю рухів, вдалим поєднанням елементів народних танців з музикою, а також яскравими костюмами, які відтворюють регіональні особливості [2, с. 75].

Окрім власних творів, видатний хореограф співпрацював з іншими відомими хореографами, зокрема з П. Сехом, із яким створив масштабне хореографічне картину «Бойківські коломийки» на музику Я. Шатинського, яке було високо оцінене публікою та отримало нову редакцію.

Видатний балетмейстер не обмежувався лише танцями західного регіону України, його зацікавлення охоплювало і хореографічні традиції центральної України. Е народному ансамблі «Черемош» він поставив танці «На гулянці», «Козачок», «Подоланочка» за мотивами П. Вірського, що демонструють різноманітність хореографічного мистецтва країни.

Працюючи в народному ансамблі «Полонина», О. Голдрич значно розширив репертуар колективу танцювальними композиціями, зокрема «У неділю на подвір'ї» (на буковинському матеріалі), «Гуцулка», «Гопак», «Краков'як», «Жорчма мелет» на угорському матеріалі та іншими. Він також інтерпретував уже відомі танці, такі як «Березнянка», «Дівчино, куди йдеш», «Кривуляк», «Їхали

козаки», надаючи їм нових барв і збагачуючи їх власними хореографічними рішеннями.

Окрім своєї діяльності в професійних ансамблях, О. Голдрич успішно працював і зі студентськими колективами. Разом зі своїм учнем, хореографом В. Денекою, він створив і підвищив виконавську майстерність двох колективів у народному Домі села Звенигород: народного ансамблю танцю «Звенигород» та дитячого вокально-хореографічного ансамблю «Дзвіночок».

У «Дзвіночку» він поставив такі танці, як «Козачок у трійках», «Гопачок», «На царині», а також створив хореографічні мініатюри «Метелики»,

«Танець з ляльками» та вокально-хореографічну композицію «Лісоруби». Ці постановки були виконані на високому рівні та отримали визнання на численних фестивалях, як в Україні, так і за кордоном.

Завдяки своїй діяльності, ансамбль «Черемош» разом із дитячим колективом «Дзвіночок» стали лауреатами міжнародних фестивалів в Польщі, а їхні виступи у Франції, Німеччині та Польщі викликали великий інтерес у закордонної публіки. Народний ансамбль «Черемош» під керівництвом О. Голдрича також мав нагоду гастролювати в Канаді та Сполучених Штатах Америки з різдвяною програмою, що допомогло популяризувати українську культуру на міжнародній арені та утвердити її значення у світовому мистецькому контексті [2, с. 32].

Завдяки своїй наполегливій роботі та непересічному таланту, О. Голдрич залишив вагомий слід в історії української хореографії, зберігаючи та популяризуючи танцювально-пісенний фольклор різних регіонів України та збагачуючи його новими мистецькими формами.

Кожна хореографічна композиція, створена О. Голдричем, демонструє витончену лаконічність та розкриває багатогранність українського танцювального мистецтва. Його хореографічні полотна вирізняються продуманою структурою, в якій кожен рух має чітке значення та логічний зв'язок із загальною темою твору. Видатний хореограф умів майстерно поєднувати простоту з емоційною насиченістю та естетикою, створюючи танці, які розкривають глибокий зміст і національний колорит.

Хореографу вдалося досягти унікальної рівноваги між технічною досконалістю виконання та природністю рухів. Його композиції, попри лаконічну хореографічну мову, передають багатство і різноманіття народних танцювальних традицій. Кожен елемент, жест або крок у постановках видатного балетмейстера має свою виразну функцію, що допомагає глибше розкрити характер, емоційний стан та культурні особливості того чи іншого регіону.

Отже, завдяки вмілій інтерпретації та трансформації фольклорних мотивів та використанню автентичних рухів, О. Голдричу вдалося створювати цілісні хореографічні полотна, що розкривають унікальність Прикарпатського регіону, зберігаючи їхню автентичність та колорит.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю. Київ : Мистецтво, 1971. 142 с.
2. Голдрич О. Хореографія: посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.

3. Гутник І. До проблеми стилізації народного танцю. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури* : зб. наук. пр. К. : НАКККіМ, 2009. № 22. С. 251–257.